

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Μαθησιακές Δυσκολίες: δυγλωσσία και πολυγλωσσικό περιβάλλον

Ενότητα 1: Εισαγωγή

Ζακοπούλου Βικτωρία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Τμήμα Λογοθεραπείας

Μαθησιακές Δυσκολίες: δυσλωσσία και πολυγλωσσικό περιβάλλον

Ενότητα 1: Εισαγωγή

Ζακοπούλου Βικτωρία

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας (1 από 2)

Στο τέλος της ενότητας οι φοιτητές πρέπει να γνωρίζουν κάποια εισαγωγικά στοιχεία για το :

- Τι σημαίνει ο όρος αναπτυξιακή διαταραχή
- Ποιες είναι οι αναπτυξιακές μαθησιακές διαταραχές
- Τι είναι νοητική υστέρηση
- Τι είναι ΔΕΠ-Υ
- Ποιες είναι οι διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές κατά DSM-IV- TR

Σκοποί ενότητας (2 από 2)

- Ποιες είναι οι αναπτυξιακές γλωσσικές διαταραχές
- Τι είναι οι μαθησιακές δυσκολίες
- Τι είναι ειδικές μαθησιακές δυσκολίες
- Πώς γίνεται η διάγνωση των μαθησιακών δυσκολιών

Περιεχόμενα ενότητας

1. Αναπτυξιακές διαταραχές
2. Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές
3. Αναπτυξιακές γλωσσικές διαταραχές
4. Μαθησιακές δυσκολίες
5. Ειδικές Μαθησιακές δυσκολίες
6. Διεπιστημονική προσέγγιση των μαθησιακών διαταραχών

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ανοικτά μαθήματα
opencourses

Εισαγωγή

Μαθησιακές Δυσκολίες: γενικά

Έπιες, μέτριες και σοβαρής δυσκολίας και προσδιορίζουν τις διαταραχές:

νοητικής στέρσης

γενετικών και χρωμοσωμικών ανωμαλιών (σύνδρομο Down, σύνδρομο εύθραυστου Χ)

εγκεφαλικής δυσλειτουργίας

φάσματος του αυτισμού

ειδικών αναπτυξιακών μαθησιακών

ειδικών γλωσσικών διαταραχών

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

(1 από 3):

- Με τον όρο «Αναπτυξιακή διαταραχή» περιγράφουμε νοητικές ή νευροφυσιολογικές αδυναμίες ή ελλείμματα, τα οποία εκδηλώνονται πολύ νωρίς στο άτομο και αφορούν στη μαθησιακή-εκπαιδευτική διαδικασία, την κινητική λειτουργία και την κοινωνική του προσαρμογή.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

(2 από 3):

- Οι αναπτυξιακές διαταραχές εκδηλώνονται από την **πρώιμη παιδική ηλικία** και εξακολουθούν να υφίστανται σε **όλη τη διάρκεια ζωής του ατόμου** και αφορούν στο 1 – 10% του πληθυσμού των δυτικών κοινωνιών.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

(3 από 3):

Διακρίνονται σε ήπιας, μέτριας και σοβαρής **δυσκολίας** και προσδιορίζουν τις διαταραχές της νοητικής στέρξης, της εγκεφαλικής δυσλειτουργίας, του φάσματος του αυτισμού, των γενετικών και χρωμοσωμικών ανωμαλιών (σύνδρομο Down, σύνδρομο εύθραυστου Χ) και των ειδικών αναπτυξιακών μαθησιακών και δευτερογενών γλωσσικών διαταραχών.

1. Νοητική Υστέρηση (1 από 3)

Νοητική υστέρηση, σύμφωνα με το σύστημα ταξινόμησης **DSM-IV-TR** (American Psychiatric Association, 2000), περιγράφεται μια σύνθετη κατάσταση δυσλειτουργιών σε όλους τους τομείς ανάπτυξης και δόμησης της γνωστικής, αντιληπτικής και νοητικής λειτουργίας, καθώς και της προσαρμοστικής συμπεριφοράς ενός ατόμου.

1. Νοητική Υστέρηση (2 από 3)

- **Τρεις**, ωστόσο, είναι οι κύριες κατηγορίες χαρακτηριστικών οι οποίες προσδιορίζουν το profile των ατόμων με νοητική υστέρηση:
- i) το **χαμηλό νοητικό δυναμικό**, όπως αυτό καταγράφεται με το δείκτη νοημοσύνης (IQ),

1. Νοητική Υστέρηση (3 από 3)

- ii) τα ελλείμματα στην προσαρμοστική συμπεριφορά: χειρισμός καθημερινών αναγκών επιβίωσης -τροφή, ντύσιμο, καθαριότητα- αποδοχή κανόνων και συνεργασία με άλλους
- iii) η εκδήλωσή της από τα πρώτα κιόλας στάδια ανάπτυξης του ατόμου.

2. Σύνδρομο Διάσπασης Προσοχής – Υπερκινητικότητας (1 από 2)

- Το σύνδρομο διάσπασης προσοχής–
Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ από ADHD) αποτελεί
μια νευροφυσιολογική αναπτυξιακή διαταραχή.
- Σε αντίθεση με τον αυτισμό, η ΔΕΠ-Υ είναι η πιο
συχνά διαγνωσμένη διαταραχή στην παιδική
ηλικία, επηρεάζοντας το 3 έως 5% παιδιών και
εφήβων, με έναρξη συμπτωμάτων πριν από την
ηλικία των επτά ετών.

2. Σύνδρομο Διάσπασης Προσοχής – Υπερκινητικότητας (2 από 2)

- Η ΔΕΠ-Υ είναι μια ετερογενής διαταραχή τόσο ως προς την κλινική της εικόνα, όσο και ως προς την αιτιολογία της.
- Υπό αυτές τις συνθήκες, καταγράφονται εμμένουσες συμπεριφορές διάσπασης προσοχής και/ή υπερκινητικότητας και παρορμητικότητας με ελλείψεις κοινωνικές και ακαδημαϊκές επιδόσεις.

Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές κατά DSM-IV-TR: (1 από 2)

- Σύμφωνα με τα διαγνωστικά κριτήρια του **DSM-IV-TR** (American Psychiatric Association, 2000), οι διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές χαρακτηρίζουν **διαταραχές στην προσαρμογή και κοινωνικοποίηση και την επικοινωνία** του παιδιού.

Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές κατά DSM-IV-TR: (2 από 2)

- Σε αυτές εντάσσονται :
 - οι διαταραχές του «φάσματος του αυτισμού», όπως είναι το σύνδρομο Asperger,
 - το σύνδρομο Rett,
 - η παιδική αποδιοργανωτική διαταραχή
 - και η διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή μη προσδιοριζόμενη αλλιώς.

Αναπτυξιακές Γλωσσικές Διαταραχές (1 από 3)

Οι γλωσσικές διαταραχές αφορούν:

- i) σε προβλήματα χρήσης του γλωσσικού συστήματος στο σύνολό του ή σε τμήματά του και,
- ii) στην εκδήλωση δυσκολιών επικοινωνίας με συνέπειες κοινωνικο-συναισθηματικές.

Αναπτυξιακές Γλωσσικές Διαταραχές (2 από 3)

Οι γλωσσικές διαταραχές μπορούν να διακριθούν σε:

- Εξελικτικές γλωσσικές διαταραχές
- Επίκτητες γλωσσικές διαταραχές

1. **Εξελικτικές γλωσσικές διαταραχές:** αφορούν στην καθυστέρηση ή επιβράδυνση στην ανάπτυξη της γλώσσας από τα πρώτα στάδια γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού, αλλά διατηρείται και στην ενήλικη γλωσσική συμπεριφορά.

Αναπτυξιακές Γλωσσικές Διαταραχές (3 από 3)

2. Επίκτητες γλωσσικές διαταραχές:

χαρακτηρίζουν την πτώση της γλωσσικής ικανότητας λόγω:

- α) εγκεφαλικού τραυματισμού,
- β) ασθένειας ή βλάβης του εγκεφάλου και του κεντρικού νευρικού συστήματος.

Μαθησιακές δυσκολίες/ Διαταραχές μάθησης: (1 από 2)

- «διαταραχές σε μια ή περισσότερες από τις βασικές ψυχολογικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για την **κατανόηση ή τη χρήση του λόγου**, γραπτού ή προφορικού.
- Αυτές οι διαταραχές μπορεί να εκδηλωθούν μέσα από **ανεπαρκή ικανότητα** για ακουστική προσοχή, σκέψη, ομιλία, ανάγνωση, γραφή, ορθογραφία ή μαθηματικούς υπολογισμούς.

Μαθησιακές δυσκολίες/ Διαταραχές μάθησης: (2 από 2)

Μπορεί, επίσης, να περιλαμβάνουν καταστάσεις :

- ✓ με αντιληπτικές μειονεξίες,
- ✓ εγκεφαλική βλάβη,
- ✓ ελάχιστη εγκεφαλική δυσλειτουργία,
- ✓ δυσλεξία
- ✓ εξελικτική αφασία» (Public Law No. 91-230 84 Stat. p. 175, 177).

ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (1 από 2)

- Χαρακτηρίζονται από αργή πρόοδο στην ανάπτυξη και την παραγωγή:
 - i) φωνηματικο-γραφημικής αντιστοιχίας
 - ii) γραφικής και αναγνωστικής δεξιότητας
 - iii) σημασιολογικής & γραμματικο-συντακτικής επεξεργασίας γλωσσικών πληροφοριών σε απλή και σύνθετη μορφή

ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (2 από 2)

- Δεν συνδέονται με φτωχή νοημοσύνη. Παρόλα αυτά, τα παιδιά με ΕΜΔ δεν μπορούν να προσπαθήσουν σκληρά, να εστιάσουν πολύ και με διάρκεια.
- Χρειάζονται βοήθεια, καθώς έχουν δυσκολίες στην κατάκτηση, την κατανόηση, οργάνωση, ανάκληση και έκφραση των λεκτικών / μη λεκτικών πληροφοριών
- Η ματαίωση και οι δυσκολίες προκαλούν stress, άγχος, κατάθλιψη, συναισθηματικά τραύματα, κλπ.

ΕΜΔ: ένα σύνθετο, (α)σαφές κοινωνικό φαινόμενο (1 από 3)

- Οι γονείς των μαθητών με δυσλεξία αντιμετωπίζουν συνεχώς προκλήσεις και το θυμό λόγω της έλλειψης πραγματικής κατανόησης της δυσλεξίας.
- Όλο και πιο συχνά οι μαθητές με δυσλεξία έρχονται αντιμέτωποι είτε με λανθασμένες διαγνώσεις και παρανοήσεις, είτε απλώς παραβλέπονται...και αρχίζουν έτσι να αμφισβητούν τον εαυτό τους και τις ικανότητές τους. Αισθάνονται ανόητοι, οκνηροί και άχρηστοι.

ΕΜΔ: ένα σύνθετο, (α)σαφές κοινωνικό φαινόμενο (2 από 3)

Αυτή η έλλειψη γνώσης έχει ως αποτέλεσμα τα
σχολεία να μην είναι σε θέση να προσφέρουν
την κατάλληλη διάγνωση, διδασκαλία και
παρέμβαση, καθώς και τις απαραίτητες
διευκολύνσεις...προκειμένου να πετύχουν.

ΕΜΔ: ένα σύνθετο, (α)σαφές κοινωνικό φαινόμενο (3 από 3)

Από τη στιγμή που θα τεθεί για πρώτη φορά η διάγνωση της δυσλεξίας σε έναν μαθητή, είναι εξαιρετικά σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να αντιληφθούμε τις δυνατότητες προσφέροντας την κατάλληλη διδασκαλία και διευκολύνσεις (Steinberg & Andrist, 2012)

ΕΜΔ – ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΛΟΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

(1 από 2)

- i) Ένα μεγάλο εύρος παραγόντων θεωρούνται ενοχοποιητικοί για την εκδήλωση των ΕΜΔ
- ii) Πολύ πρώιμη έναρξη δυσκολιών (ήδη από την προσχολική ηλικία)
- iii) Αναγκαία η πρώιμη εφαρμογή διαγνωστικών διαδικασιών και κατάλληλων μεθόδων παρέμβασης

ΕΜΔ – ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΛΟΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

(2 από 2)

iv) Αναγκαίες:

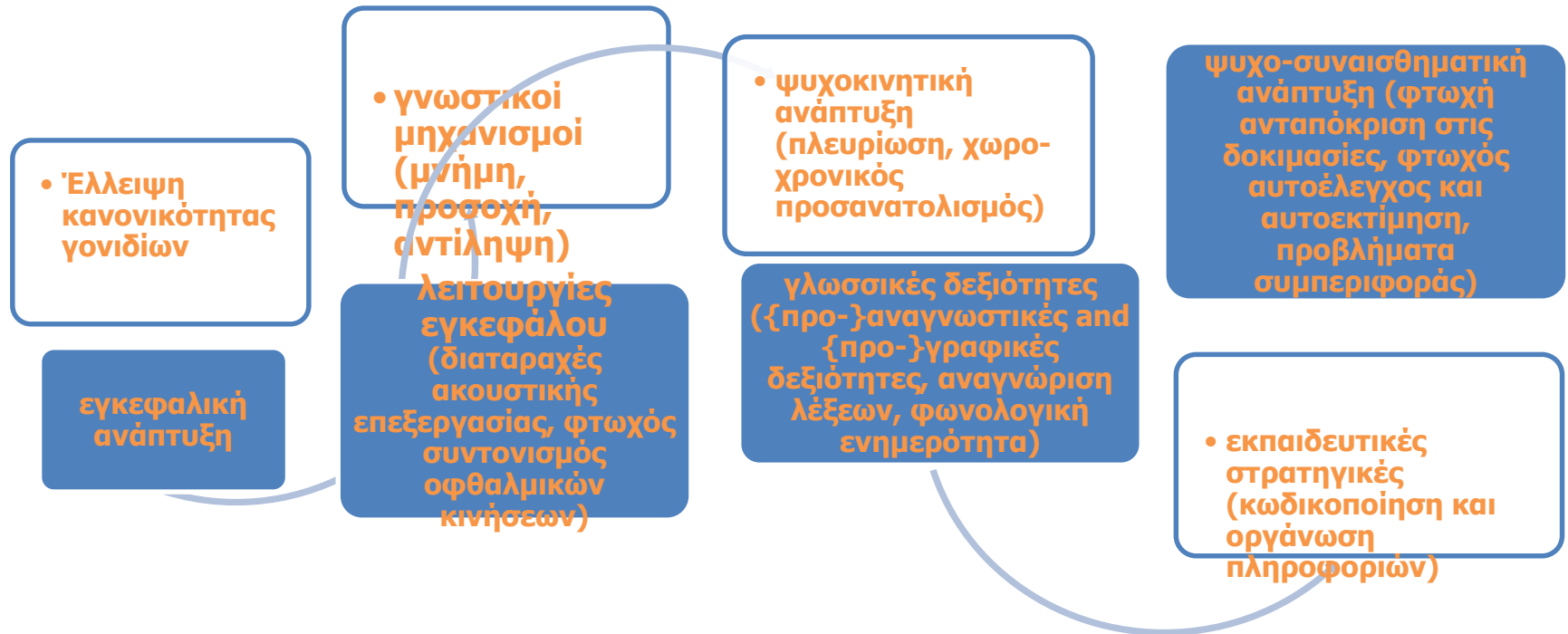
α) η διεπιστημονική τους προσέγγιση

β) η αποσαφήνιση των χαρακτηριστικών τους

γ) ο βαθμός ευελιξίας και προσαρμογής του υπάρχοντος αναλυτικού προγράμματος

ΜΙΑ ΑΛΥΣΙΔΩΤΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ

Κύριοι στόχοι περιγραφής:

- κατανόηση της συμπεριφοράς μιας ετερογενούς ομάδας παιδιών, το ποσοστό της οποίας αγγίζει το 3-12% σε διεθνή επίπεδα
- διαφορετική διάσταση ερμηνείας και επιλεκτικής θεώρησης των χαρακτηριστικών της ομάδας αυτής: πρόκειται για μια ομάδα, η οποία και με τη βοήθεια εξειδικευμένου προσωπικού μπορεί να ακολουθήσει τις διαδικασίες μάθησης, όπως αυτές πραγματοποιούνται στην κανονική τάξη

Απαραίτητες προϋποθέσεις:

- 1) αποφυγή της ετικετοποίησης και του στιγματισμού
- 2) ψυχοσυναισθηματική στήριξη των παιδιών
- 3) ενημέρωση και συμβουλευτική της οικογένειας
- 4) διαμόρφωση στο σχολικό περιβάλλον συνθηκών κατάλληλων προς κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη

Διεπιστημονική προσέγγιση των μαθησιακών δυσκολιών:

□ Καθορίζει:

α) τον τύπο των ειδικών αναγκών του παιδιού,

β) το βαθμό και την έκτασή τους,

γ) τις ειδικές εκπαιδευτικές του ανάγκες,

δ) τη δομή ειδικής εκπαίδευσης στην οποία ενδείκνυται να φοιτήσει το παιδί,

ε) κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία για την εκπαίδευσή του

Απαραίτητη η διάγνωση των Μ.Δ. (1 από 2)

- Σήμερα βέβαια, οι μαθησιακές δυσκολίες δεν είναι πάντα διαγνωσμένες και δεν αντιμετωπίζονται ως εκπαιδευτικό πρόβλημα που χρήζει άμεσα κατάλληλης προσέγγισης και αντιμετώπισης.

Απαραίτητη η διάγνωση των Μ.Δ. (2 από 2)

Κύριος παράγοντας: η άγνοια ή η ημιμάθεια ή η σύγχυση ή η αδιαφορία ή η αδυναμία τοποθέτησης απέναντι στο πρόβλημα, τόσο από τα ίδια τα σχολεία ως λειτουργικά θεσμικά πλαίσια αναφοράς, όσο και από τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι τις περισσότερες φορές αισθάνονται αδύναμοι ή εγκαταλελειμμένοι, με αποτέλεσμα να μην προσφέρουν κάτι στα παιδιά αυτά

Βιβλιογραφία (1 από 5)

Βάμβουκας, Μ. (1994). *Αξιολόγηση Αναγνωστικών Δεξιοτήτων*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ζακοπούλου, Β. (2003). *Τεστ Πρώιμης Ανίχνευσης Δυσλεξίας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Γέρος, Θ. (1991). *Σχολική αποτυχία*. Αθήνα: Βιβλιογονία.

Καραπέτσας, Α. (1991). *Η Δυσλεξία στο παιδί*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.

Καραπέτσας, Α. (1996). *Νευροψυχολογία του παιδιού*. Αθήνα: Σμυρνιωτάκης.

Καρπαθίου, Χ. (1994). *Δυσλεξία*. Αθήνα: Έλλην.

Κατή, Δ. (2000). *Γλώσσα και Επικοινωνία στο Παιδί*. Αθήνα: Οδυσσεάς.

Μαρκοβίτης, Μ. & Τζουριάδου, Μ. (1991). *Μαθησιακές δυσκολίες*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Βιβλιογραφία (2 από 5)

Μάρκου, Σ. (1993). *Δυσλεξία. Αριστεροχειρία, Κινητική αδεξιότητα, Υπερκινητικότητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παντελιάδου, Σ. (2000). *Μαθησιακές Δυσκολίες και Εκπαιδευτική Πράξη. Τι και Γιατί*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Πήτα, Ρ. (1998). *Ψυχολογία της Γλώσσας. Μια εισαγωγική προσέγγιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Πόρποδας, Κ. (1981). *Δυσλεξία: η ειδική διαταραχή στη μάθηση του γραπτού λόγου (ψυχολογική θεώρηση)*. Αθήνα: Εκπαιδευτήρια Μορφωτική.

Πόρποδας, Κ. (1984). *Εισαγωγή στην ψυχολογία της Γλώσσας. Η μάθηση της γλώσσας*. Αθήνα.

Στασινός, Δ. (1999). *Δυσλεξία και σχολείο. Η εμπειρία ενός αιώνα*. Αθήνα: Gutenberg.

Σταύρου, Λ. (1990). *Ψυχοπαιδαγωγική Αποκλινόντων. Νηπίων – Παιδιών – Εφήβων. Ψυχοκοινωνιολογική και παιδαγωγική προσέγγιση*. Αθήνα: Άνθρωπος.

Βιβλιογραφία (3 από 5)

Συλλογικό έργο (2008). *ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ*. Επιστημονική Επιμέλεια: ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Δ.
ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Συλλογικό έργο (2010). *Αναπτυξιακές γλωσσικές διαταραχές*. Εκδόσεις Επίκεντρο Α.Ε.

Συλλογικό έργο (2013). *Κατανοώντας τις αναπτυξιακές γλωσσικές διαταραχές : Από τη θεωρία στην πράξη*.
Αθήνα : Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.

Συλλογικό έργο (2010). *Εκπαίδευση παιδιών με ειδικές ανάγκες. Μια πολυπρισματική προσέγγιση*. Αθήνα:
Εκδότης: Πεδίο

Συλλογικό έργο (2006). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, δυσλεξία*. Αθήνα: Εκδότης: Ελληνικά Γράμματα

Συλλογικό έργο. (2011). *Δυσκολίες μάθησης. Αναπτυξιακές εκπαιδευτικές και κλινικές προσεγγίσεις*. Αθήνα:
Εκδότης: Πεδίο

Βιβλιογραφία (4 από 5)

Τάφα, Ε. (1995). *Τεστ Ανίχνευσης της Αναγνωστικής Ικανότητας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Aimard, P. (1990). *Οι Διαταραχές του λόγου στο παιδί*, (μτφρ. Ράλλης, Ρ.) Αθήνα: Χατζηνικολής.

Kekenbosch, C. (1996). *Μνήμη και Γλώσσα. Οι διαδικασίες κατάκτησης και επεξεργασίας των γλωσσικών πληροφοριών στη μνήμη* (μτφρ. Παπαδόπουλος Δ.). Αθήνα: Σαββάλας.

Βιβλιογραφία ξενόγλωσση (5 από 5)

- Beitchman, J.H. & Brownlie, E.B. (2014). *Language disorders in children and adolescents*. Boston, MA : London : Hogrefe & Huber
- Kamhi, A., Masterson, J., & Apel, K. (2007). *Clinical Decision Making in Developmental Language Disorders (Communication and Language Intervention)*. Baltimore: P. Brooks.
- Paul, R., & Norbury, C. (2011). *Language Disorders from Infancy through Adolescence: Listening, Speaking, Reading, Writing, and Communicating*. 4th eds., Mosby, Missouri :Elsevier.
- Simms, M.D., & Schum, R.L. (2011). Language development and communication disorders. In: Kliegman R.M., Behrman, R.E., Jenson, H.B., & Stanton, B.F., eds. *Nelson Textbook of Pediatrics*. 19th ed. Philadelphia, PA: Elsevier Saunders, chap 32.
- Shipley, K., G., & McAfee, J., & G. (2008). *Assessment in Speech-Language Pathology: A Resource Manual Spiral-bound*. Delmar Cengage Learning. Clifton Park, USA.

Χρήσιμες ιστοσελίδες

<http://www.selle.gr/>

<http://www.logopedists.gr/logopedists/>

<http://www.logotherapia.gr/>

<http://www.asha.org/public/speech/disorders/ChildSandL.htm>

<http://www.nidcd.nih.gov/health/voice/pages/specific-language-impairment.aspx>

<http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3613/1059.pdf>

kday-v.thess.sch.gr/wp-content/uploads/ny2.doc

http://dipe.mes.sch.gr/index_htm_files/praktika_imeridas_eid_agogis_2013.pdf

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Τεχνολογικό Ίδρυμα Ηπείρου. <Ζακοπούλου Βικτωρία>.

<Μαθησιακές Δυσκολίες: διγλωσσία και πολυγλωσσικό περιβάλλον>.

Έκδοση: 1.0 <Ιωάννινα>, 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO101/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Τσάνταλη Ελένη>
<Ιωάννινα>, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης